

SLOVENSKI NAROD

Izšla vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2— Din, do 100 vrst 250 Din, večji inserati petič vrsta 4— Din; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebel. Slovenski Narod velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za izvozništvo 420.— Din.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Resna kriza vlade

Odhod zunanjega ministra h kralju. — Konflikt med radikali in davidovičevci radi Državnega odbora. — Pred izbruhom vladne krize.

— Beograd, 20. maja. Minister zunanjih zadev dr. Marinković odpotuje danes popoldne v Vrnjačko banjo. V službenem komunikatu se naglašuje, da bo podal referat o zunanji politiki. Kakor pa doznava vaš dopisnik iz popolnoma zanesljivega vira, a ne gre toliko za ta referat, kakor pa za poskus, da popravi težko situacijo, v kateri se nahajajo Davidovičevci, v vladi sami. — Dr. Marinković bo pri tej priliki ponovno zahteval razpust Narodne skupščine in razpis novih volitev.

Radikalni poslanci so danes v očigled temu odločno izjavili, da je vsa radikalna stranka proti volitvam, češ da finančni odbor in zakonodajni odbor s polno paro delata in da ga bilo radi tega predvsem potrebno, da se ustvari kombinacija, ki bi lahko delala s parlamentom. Izgleda, da zastopa to stališče tudi predsednik vlade g. Vukičević, ki se v zadnjem času prav nič več ne poteguje za razpis novih volitev. Demokrate so radi tega v tem mučnem položaju, ker so svoj vstop v vladu utemeljevali baš s tem, češ da je volilna. Pokazalo pa se je, da vlada nima volilnega mandata in ga po vsej priliki tudi ne bo dobila.

Mnogo bolj, kakor volitve, je na dnevnem redu vprašanje izpopolnitve vlade. Predsednik vlade g. Vukičević je danes izjavil Vašemu dopisniku, da od-

potuje dne 23. maja ponovno v Vrnjačko Banjo in da bo ob tej priliki predložil kralju in podpis ukaz o spremembah na velikožupanih mestih, ako bo doletel dosežen tozadevni sporazum v vladni koalicijski, kjer je nastal zadnje dni oster spor, ki je zelo značilen za položaj današnje vlade. Poleg spora med muslimani in bosanskimi radikali, ki ga bržkone ne bo mogoče likvidirati, se je danes pojavil tudi oster spor med radikali in davidovičevci radi Državnega odbora. O tem se je razpravljalo že na včerajšnji seji, a tudi danes se je vršila v zvezi s tem v vladnem predstvedstvu konferenca med ministrskim predsednikom Vukičevićem, finančnim ministrom, predsednikom finančnega odbora in predsednikom radikalnega kluba. Demokrate zahtevajo v državnem odboru enako število zastopnikov kot jih dobi radikalna stranka, namreč sedem, dočim jih ponujajo radikali samo 3. Opozicija bo bržkone popolnoma izločena. Danes popoldne se vrši pred plenarno sejo finančnega odbora še posebna seja vladne večine, na kateri se bo skušalo najti kompromis med radikali in demokratami. Ako pa ne bo prišlo do sporazuma, ni izključeno, da bo imela današnja seja finančnega odbora za nadaljni obstoj sedanje vladne koalicije dalekosežne posledice.

Zahteve Demokratske Zajednice

Pred važnimi izpremembami v upravni službi. — V Sloveniji pride do izprememb šele po izpopolnitvi vlade. — Kriza državnih podjetij.

— Beograd, 20. maja. Iz dobro informiranih krogov se doznava, da bo vlada začela v najkrajšem času reševati važna upravno-politična vprašanja, predvsem vprašanje velikih županov. Demokratska zajednica zahteva znatne spremembe in reklamira zase velike župane predvsem v pokrajinah, kjer so dobili pri oblastnih volitvah večino glasov. Zadnje dni se vrše v demokratskem klubu neprestane seje in konference, posvečene v prvi vrsti tem vprašanjem. Prve dni prihodnjega tedna, a morda že jutri, se bo vršila seja ministrskega sveta, na kateri se bo sklepalo o teh spremembah.

Kakor doznava Vaš poročevalec, zahtevajo demokrate v Vojvodini enega izmed treh velikih županov in sicer onega v Subotici. Na Hrvatskem zahtevajo spremembo velikih županov v svojem smislu v osiškem in modruško-reški oblasti, dočim glede Dalmacije se ni definitivno določeno, kakšne zahteve bodo stavili. Bosno in Hercegovino je Demokratska zajednica prepustila muslimanom, kjer se hočejo oni uveljaviti in se tozadevna pogajanja že deli časa vrše med bosanskimi radikali in muslimani. Vsekakor pa bo Demokratska zajednica podpirala njihove zahteve. Baš vprašanje sprememb v Bosni pa tvori največje težkoče za vlado, ker se bosanski radikali temu odločno upirajo. Glede Slovenije se napovedujejo spremembe šele po izpopolnitvi vlade, ker namerava ministrski predsednik Vukičević v zvezi z razpisom volitev izvesti večje spremembe v upravni službi sploh. Ko bo rešeno vprašanje velikih županov, pridejo na vrsto tudi premešitve srezkih poglavarjev. V vladnih krogih se naglašuje, da bo začela vlada reševati notranje-politične probleme šele potem, ko bo izvedena popolna reorganizacija politično-upravne službe v smislu načel in intencij sedanjega režima.

Demokratski poslanec Grol, ki se aktivno udeležuje teh posvetovanj in priprav, je izjavil novinarjem o bodočem delu vlade in razvoju političnega položaja sledeče:

Položaj se bliža razčiščenju. Tekom prihodnjega tedna bomo napravili red v upravi in odstranili vse neekorektno uradnike tako, da ne bo več nikakih pritiskov. To se nanaša predvsem na one predstavnike oblasti (velike župane), ki so se preveč angažirali za politiko zadnjih režimov od februarja 1925 dalje. Glede razpisa volitev je naglasil, da se bodo vršile najbrže dne 4. septembra. Kar se tiče izpopolnitve vlade, je izjavil, da tozadevno ni sklenjeno še nič konkretnega, da pa je zelo verjetno, da pridejo v vladu samo zastopniki radikalnega centra s skupino Nikole Uzu-

Maribor dobi ekspozituro Obrtne banke

— Beograd, 20. maja. V nedeljo, 29. t. m. se sestane na plenarno sejo glavni upravni odbor Obrtne banke kraljevine SHS, da reši in sklepa o važnih tekočih zadevah. Upravni odbor ima med drugim odobriti volitev poslovnega odbora ljubljanske podružnice Obrtne banke, ki je bil dne 11. t. m. izvoljen na sestanku delničarjev banke v Ljubljani. Obenem izda glavni upravni odbor ljubljanskemu poslovnemu odboru pooblastilo, da podružnica ustanovi ekspozituro v Mariboru za vsa mariborsko oblast. Ustanovitev ekspoziture je zagotovljena.

Kakor hitro prične poslovati ljubljanska podružnica Obrtne banke, se bo takoj mislilo na mariborsko ekspozituro, katero bo vodil in upravljal ne poše odbor, obstoječ iz sedmih članov, ki jih volijo lastniki delnic Obrtne banke, bivačiči izključno v mariborski oblasti.

POVRATEK "STANKOVIČA"
— Beograd, 20. maja. Beogradsko pevsko društvo "Stankovič", ki je priredilo turnejo po Franciji in je nastopilo v vseh večjih centrih z velikim uspehom, se vrne zvečer v Beograd. Na kolodvoru bo pripravljen slavnostni sprejem, ki se ga udeležijo tudi zastopniki vlade.

BERTHOLEMOVA 100-LETNICA

— Beograd, 20. maja. Tuka je bil pod pokroviteljstvom kralja osnovan odbor za proslavo stoletnice smrti slovitega kemika Marcela Bertholema. Slične proslave se bodo vršile po vsem svetu.

Pred prelomom diplomatskih odnošajev med Anglijo in Rusijo

Trije angleški načrti za odgovor sovjetski vladi. — Anglija odklanja odškodnino za škodo pri preiskavi. — Brez angleškega zadoščenja je prelom neizogiben.

— London, 20. maja. V diplomatskih krogih se zatrjuje, da je angleška vlada pripravila tri načrte za note, ki bodo tvorile odgovor na protestno noto sovjetske vlade radi preiskave v prostorih sovjetske trgovinske misije v Londonu. Prva nota vsebuje samo kratko odpoved leta 1921. sklenjene trgovinske pogodbe. Drugi načrt predvideva nadaljevanje v trgovinski pogodbi preciziranih odnošajev pod pogojem, da sovjetska Rusija spremeni svoje dosedanje postopanje napram Angliji, zlasti pa, da njena trgovinska misija opusti vsako komunistično propagando na ozemlju Velike Britanije. Tretja nota je popolnoma kratka in vsebuje odpoved vseh diplomatskih odnošajev med Anglijo in sovjetsko Rusijo, ugotavljajoč, da leži krivda tega preloma izključno le na sovjetski Rusiji.

— London, 20. maja. Državni podtajnik ministrstva notranjih zadev je na tozadevno interpelacijo izjavil na včerajšnji popoldanski seji spodnje zbornice, da angleška vlada ne bo priznala nikake odškodnine za škodo, povzročeno ob priliki hišne preiskave v prostorih sovjetske trgovinske agencije.

— London, 20. maja. Šef sovjetske trgovinske delegacije je podal novinarjem daljšo izjavo, v kateri ugotavlja, da je policija razbila štiri oklopne blagajne in poškodovala vse zaklenjene prostore, ker jih je s silo razbijala. Razum tega je policija odnesla vse knjige in vso korespondenco. Ako Anglija ne bo nudila sovjetski vladi primernega zadoščenja, je po njegovem mnenju prelom diplomatskih odnošajev med Anglijo in Rusijo neizogiben.

Ljubljanska poroča

Ljubljana, 20. maja.

Včeraj popoldne se je nadaljevala običajna vročinskih fantov. — Po končanem posvetovanju se je oglasil stari Burja Lovro, češ da ni nekega vprašanja razumel in je dejal, da je Lukan v Kamniku rekel, da bo Miho ustrlel.

Poročniki so vsa vprašanja zanikali razen Franceta Perneta radi nošenja puške in zato, ker je z njo streljal ter vsled tega započel dejanje, o katerem bi že po naravi posledično moral sprevetiti, da utegne nastati nevarnost za življenje, zdravje ali telesno varnost.

Na podlagi krivdoreka porotnikov so bili Tone Rak, Tine Burja, Ljotze Perne in Janez Lukan oproščeni vsake krivde in kazni, a France Perne je bil obsojen radi prestopka po § 335 kaz. zak. in prest. o nošenju orožja na pet mesecev zaporu in Mihi Zagarju mora plačati za bolečine 20 tisoč dinarjev, 50.000 Din pa odškodnino ter druge stroške. — Razprava je trajala do 19. ure.

Obtožena Burja je zagovarjal dr. France Lokar, ostale pa dr. Žitko.

Nepošteni železničarji.

Nando Z., France B. in Janez K. so bili uslužbeni kot poduradniki na železnici v Ljubljani.

Vsi trije so bili že več let uslužbeni pri železnici. Nando je bil skladiščnik v kurilnici, a Francelj šef mostovne delavnice, dočim je bil Janez v komercialnem oddelku železniške direkcije.

Nando in France ta spoznala, da se pri izdajanju materiala vsled nemogočih pordne kontrole lahko vpiše za izdatke več materiala kot se ga izda, da se pa na drugi strani lahko tudi opusti vknjižba materiala, ki ostane pri kakem delu in se s tem material pridobi.

In tako so začeli vsi trije sporazumno, a blago so prodajali neki ljubljanski trdniki, ki je bila seveda uverjena o poštenem izvoru blaga, ker so ji predložili račun, da je kupil France material od firme Express. Skupaj so odnesli železine in desk za precejšnjo vsoto. Na zatožni klopi sedita samo Nando in Janez ker jo je France skrivaj popihajl.

ZAKLJUČNA RAZPRAVA.

Zadnja razprava! Obtožena Nando in Janez poslušata obtožnico s prekrizanimi rokama. Prvi je krepak, velik, debel mož, a drugi šibek, zagorelega obraza. Med publiko je mnogo železničarjev, ki pričakujejo usodo svojih tovarišev.

Porotnikov je 13 (za slučaj daljšega obravnavanja), sami čvrsti kmetje, kakor sploh ves čas te zasedanja.

Predsednik je zasliseval vsakega obtoženca ločeno.

Predsednik: "Nando! Ali ste krivi?" Obtožene: "Ne, France naju je zapekljal."

Predsednik: "Kako je bilo?" Obtožene: "Ko smo leta 1925, pospravljali skladišče, smo našli nekaj sto kg kompozicije, ki jo je najbrže moj ranjki prednik sam kupil."

Predsednik: "Kompozicija je železo posebne vrste, dokaj dragoceno; zakaj ste jo prodali?" Obtožene: "Bil sem prepričan, da ni državna last, da jo je moj prednik kupil."

Predsednik: "Kaj pa vaš tovariš France?" Obtožene: "On naju je zapeljal. Samo on; dejal je, da jo lahko prodamo; sam je prišel k meni v kurilnico in me pregovoril."

Predsednik: "Bilo je 914 kg; vredna je bila 31.000 Din."

Obtožene: "Ne vem natanko koliko je bilo."

Predsednik: "Potem ste jo na železniškem avtomobilu dali v 4 zabojih odpeljati k mostovni delavnici?" Obtožene: "Da!"

Predsednik: "Vse, kar je bilo v železniških prostorih, smatra železnica za svojo last. Kako pa deske?" Obtožene: "Bilo jih je kakih 10 m², nekaj jih je obdržal in dal spraviti France,

nekaj malega sem pa mislil, da bi si napravil iz njih čebelnjak. Za deske me je prosil Janez."

Predsednik: "Kaj pa staro železo, ki ste ga prodali?"

Obtožene: "Vredno je bilo komaj po 20 vinarjev kg. Inženjer sam mi je rekel, naj enkrat pospravim skladišče. To blago niti pri skontaciji ni bilo vpisano. Bilo je tudi nekaj žice. Bil sem prepričan, da je to blago last mojega prednika, ki je umrl. Za kompozicijo sem bil uverjen, da je iz Vidma in jo je prednik kupil kot blago italijanskega izvora."

Pr. sednik: "No, zdaj pa Janez. Kako je bilo?"

Obtožene: "Govoril sem z Nandotom, da mi pošlje nekaj železa za zidavo hiše. Bobek mi je rekel, naj blago odpeljem, ker je bilo kratko in ne za me."

Pred. ednik: "Ali niste železa odpeljali?"

Obtožene: "No ja, Bobek mi je rekel, naj ga spravim proč od mostovne delavnice in zato sem rekel trdniki E., naj mi ga spravi in ga je tja odpeljala."

Predsednik: "Kako pa potem z deskami?"

Obtožene: "France mi je sporočil, da so deske pripravljene, a da jih moram pozneje vrniti. Pregledal sem jih in spoznal, da niso zane. Deske, ki sem jih vzel, sem mislil kasneje vrniti, ker bi jih rabil za betoniranje, a lepenko, ki sem jo vzel, sem porabil za kritje strehe. Se enkrat ponovim, da st. mi radi ostane blaga Nando in France vedno mila, da je zasebna last."

Priča skladiščni trdnik N., ki je delal v dobri veri, izpove, da je bil telefonično poklican, naj pregleda železo; bilo je kompozicije 914 kg. uslužbenec J. je pa pove, da je i. peljal iz l. odvora 1 voz hrastovih plohov in nekaj železa. Vozu Jurij izpove, da je trikrat odpeljal železo iz mostovne delavnice k trdniku E., približno 800 kilogramov vsakikrat.

Priča Ivan J., je izpovedal, da je bil uslužben na železnici in je prišlo vedno polno raznega železa iz fronte v vojnem času. Slišal je pa, da je Nandotov prednik res službe tudi sam kupčeval.

lnž. Wemberger izpove, da je 1. oktobra 1923. prišel ves železniški material v last države. Prva skotracija je bila avgusta 1. 1925. in se je šele od tedaj material v dil po dimenzijah, prej po teži. Nando je prišel v skladišče že marca 1925; dobil je nalog, naj blago pregleda in ker je bila skotracija šele avgusta, je imel pač tedaj priliko napačno manipulirati, a on — priča — sicer tega ne ve in ne more trditi. Manjkalo je vsega 1800 mehkih desk; zdaj jih manjša še okoli 1200 kosov.

lnž. Jurman navaja, da je južna železnica, dokler je bilo železo še njena last, dala kako malenkost delavcem, in sicer od palke, tudi kak kg lesa, vse le s potrdilom. Tudi je čul, da je Nandotov prednik res trgoval z železom.

S tem je bila razprava prekinjena in se nadaljuje popoldne ob 15.30.

BOLEZEN KRALJA FERDINANDA

— Berlin, 20. maja. Tukajšnji jutranji listi prinašajo iz Budimpešte vest, da se zdravstveno stanje rumunskega kralja Ferdinanda ponovno zelo poslabšalo. Bolnik že tri dni ni zavzvil ničesar. V zdravniških krogih se domneva, da je kriza neizbežna, ker je bolezen (rak) že tako napredovala, da je vsako lečenje nemogoče.

— Beograd, 20. maja. Vesti o poslabšanju zdravstvenega stanja rumunskega kralja se v tukajšnjih krogih demantirajo. Rumunsko poslanstvo v Beogradu nima o tem nikakih vesti in tudi v dvornih krogih o tem ničesar ne vedo.

Iz pestre ljubljanske kronike

Ljubljanski «kunde» kot kavalir - Iz dijaškega življenja. - Strah pred kolero, influenza in vreme.

Po četrtkovih demonstracijah akademске mladine se je zibal po Selenburgovi ulici proti Zvezdi in dalje v staroslavno trnovsko predmestje srednje veliki Jaka. Gugal se je po ulicah, a svoje bistre oči je napenjal v veseli mladi svet. V levi, srčni roki je držal bel papirat ovitek, v njem pa so tičali beli in rdeči nageljčki, ki jih je dopoldne pobral na Vodnikovem trgu za svojo ljubico Marjano, kajti Jaka dobro ve, da najbolje potolaži svojo izvoljenko, kadar je nateknan, s tem, da ji prinese šopek. Sam s seboj je govoril in hreščavo prepeval znano tržaško pesem:

— Era in kampanja, prima ke mo-o-re, oj ke bel fior, oj ke bel fior!

Gugal se je dalje in začel so ga mimoidoči opazovati. Nekdo se mu je celo nasmejajal, toda Jaka je zgroznil:

— Pej — na, alina ošpičena! Kaj me pa gledaš? Al' misleš, da sma v teatru?

— Polica! te bo, Jaka!

— Kaj? Polica! Redar se pravi po slovensko. Mi smo Slovenci, zastopji!

Jaka se je nato veselo zibal dalje, vase zatopljen in šopek v zraku vihteč je začel modrovati:

— Kakšni pa so ti Italijani? Enkrat pravijo: alora, drugičkrat pa: mabura! Kam bo šel ta Mužolin? Al' v alora, al' v maloro?

— Tiho, Jakob! Polica! te bo, če boš čez Italijane zabavljal!

— Nak! Tisto pa ne! Jaz sem prvi ljubljanski kunde... Jaz sem šole absolvirajl, ne pa samo solvirajl.

Dve nadebudni mladi ljubljanski barabici sta se mu nasmejljivo pridružili, pozdravljajoč ga:

— Serbus Jaka! A smo spet?

— Kaj spet? Kdo pa si ti, komarad?

— Jaz? Steklar sem!

— Stekla? Hm, h-m-m! Pa razbij šipe in kozarce, pa boš revšč kaj zaslužilo...

Brez vsakih večjih nepriklj je Jaka po večurnem ladjarju po mestu primahal domov k Marjani, ki ga je sprejela s ploho poskov in nečednih očikov. Jaka pa ji je v znak sprave in ljubezni molal pod nos delhteč šopek nageljčkov... Zaman... Šel je spat brez večerje...

Lepo je dijaško življenje! Vesele so stare dijaške pesmi, ki pa so nekam zamrle med mlajšo generacijo. Prišli so v modo povsem drugačni dijaški običaji in navade. Sport kraljuje. Nekateri pa se udajajo ekstravaganca. Tako je dijak Jože tam v Šiški organiziral boj mackam in muckom, ker je njih nezprosen sovražnik. S strihinom na mesu jih zastropilja.

Pri tem pa je spravil v konjačevce roke in pod rušo že lepega psa, a drugi, okoli 3000 Din vreden pes nekega zobotelnika se je zvil v hudih krčih, ko je mackam nastavljen, s strihinom nasuto meso pohrustal. Jože bo imel velike nepriklje.

Drugi dijak so se začeli potepati. Zene jih želja po avanturah v daljni svet, deloma iz strahu pred slabimi spričevaji, deloma iz strahu pred kaznjivo. Neki dijak G. je že začelom tega meseca pobegnil, a še danes ga niso našli. Baj se skriva v obmejnih krajih. Tudi ifetni učencek Aleksander Kuharič je zapustil belo Ljubljano in odjadrjal v širni, solčni svet, neznan kam Baj se je zbal posledic slabega učnja.

Iz Ljubljane se dviga zadnje dneve neznošen smrad, ker so nad Gradaščico strugo zaprla. Stare Ljubljancinke zabavljajo nad tem smradom in napovedujejo, da bo prišla v Ljubljano — kolera. Zbrale so se na Vodnikovem trgu in zahtevale, da bi se veliki spomenik na kugo premesel od kavame "Evrope" na Vodnikov trg. Tukaj bi sveta Trojica uspešneje podila smrdljivo kugo iz Ljubljane. kakor pa pred nunsko cerkvijo. To je tehten argument! Naj razmislijo o njem umetniki. Ljubljano pa so zajezili, ker popravljajo po lanski jesenski povodnji močno razdrapano strugo Gradaščice pri izlivu v Ljubljanico.

Poleg kuge so se Ljubljancani začeli bati — influence. Zadnji čas je že več oseb obbolelo na težji influenci. Ni čuda, ko pa imamo od treh ledjenakov naprej prav čudno in nagajivo vreme. Prejšnji teden hud mraz. Nekaj dni lepo in solčno, a za tem, kakor včeraj, černo in deževno. Barometer nam — izletnikom in ljubiteljem lepe narave — za nedeljo ne napoveduje nič kaj prijetnega... Barometerski vražji pada in pada. Snoči ob 21. je kazal barometer 762,3, danes ob 7. zj. 762, a popoldne 760,5. Torej gre dol! Termometer pa je snoči ob 21. kazal 17,2 C, danes ob 7. zjutraj 18, a popoldne 23 C. Hudinja, vremena se pač Kranjcem nočejo jasnit!

Borzna poročila

ZAGREBSKA BORZA
Efekti: 7% invest. pos. 1921 84.75—85.50, 2 1/2% drz. renta 341, 341—342, Ljubljanska kreditna 150—152, Hipotekarna banka 61.50—62, Jugobanka 93—95, Prašteditona 850—860, Trboveljsko 490—495.

INOZEMSKÉ BORZE.
— Curib: Beograd 9.13, London 25.26, Newyork 520, Milan 28.40, Praga 15.40, — Trst: Beograd 32.20, London 88.80, Curib 352.

Dne 16. maja so bile izžrebane sledeče srečke, kupljene pri Zadrugi hranilnici r. z. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra c. št. 19.

Po Din 4000 sta zadeli srečki št. 23.415, 100.745.

Din 2000 je zadela srečka št. 95.814.

Po Din 500 so zadeli sledeče srečke:

76.730, 76.728, 76.746, 76.708, 100.725, 100.704, 100.741, 5.769, 5.705, 5.741, 15.417, 15.409, 18.117, 18.162, 30.994, 30.935, 53.475, 66.684, 66.694, 79.078, 79.095, 79.017, 79.093, 79.082, 91.777, 91.731, 91.736, 115.657, 9.754, 9.748, 11.559, 11.506, 20.813, 20.827, 20.892, 20.841, 23.411, 23.491, 47.759, 47.784, 48.566, 59.376, 71.808, 71.822, 71.899, 83.226, 111.132, 83.229, 83.211, 86.355, 86.338, 86.360, 96.923, 96.982, 11.132, 111.153, 120.169, 78.179, 116.283, 9.130, 9.119, 9.190, 9.184, 48.669, 70.402, 95.831, 111.797, 111.786, 121.516, 121.552, 121.590, 121.597, 121.589, 121.666, 24.354, 57.674, 72.498, 83.851, 98.252, 99.378, 121.590, 4.495, 15.391, 29.990, 29.984, 56.299, 78.334, 105.719.

Nekaj neizžrebanih srečk za V. razred je kupcem na razpolago.

Usoda dveh ogromnih dedščin

Zieglerjeva dedščina že oddana. — Kako se je nabralo ogromno premoženje, ki se obeta ruskemu emigrantu Mustafinu.

Pred tedni smo poročali, da je umrl v New Yorku neki William Cigler (Ziegler), ki je zapustil milijonsko dedščino, a je ostal brez naslednikov. Vest je vzbudila tudi pri nas veliko zanimanje, ker je marsikak slovenski Cigler upal, da postane srečni dedič neznanega ameriškega strica. Po prvih vesteh je zapustil okoli 20 milijonov dinarjev. V naši redakciji se je zglasilo okoli 20 interesov, ki so iskali podrobnejših podatkov. Zaradi tega smo se obrnili na ameriško zastopstvo v Beogradu s prošnjo, da nam pošlje o zadevi točnejše podatke. Mnogo interesov se je obrnilo direktno na ameriško poslanstvo v Beogradu, a nekateri so začeli križem sveta zbirati dokumente, da bi dokazali svoje sorodstvo z ameriškim Ciglerjem. Po podatkih teh interesov se je neki Cigler iz hrvatskega Zagorja izselil sredi minulega stoletja v Francijo in od tam v Ameriko. Od takrat ni bilo o njem nobenega glasu, a to so vsi njegovi potomci domnevali, da je ameriški »stric«, ki je zapustil toliko milijonov, oni Cigler. Razumljivo je, da je vsakdo, ki je le količič v sorodstvu z njim, iskal dokaze in posamezna župnišča so imela obilo posla s pregledovanjem starih matrik in sestavljanjem rodovnikov.

Zal pa moramo objaviti, da je bil ves ta trud zaman. Danes smo prejeli od izseljeniškega komisarijata v Zagrebu, ki se je zanimal za zadevo, dopis, v katerem nam sporoča, da je milijonska dedščina ameriškega Ciglerja končno veljavno splavala po vodi...

William Ziegler, kakor je njegovo pravilno ime, je zapustil mnogo večje premoženje, kakor se je sprva domnevalo. Njegova zapuščina znaša 13 milijonov dolarjev ali v naši valuti 728 milijonov dinarjev. A vse to ogromno premoženje je v oporoki zapustil svojemu sinu Williamu Zieglerju ml. v New Yorku, ki je dedščino že prevzel, ker je zapuščinski postopek, ki ga predpisuje ameriški zakon, že končan. Zato naj si slovenski Ciglerji ne delajo več iluzij in nepotrebnih stroškov, a tudi vse

intervencije pri oblasteh so brezuspešne. Kogar stvar zanima, lahko v pogleda prepis njegove oporoke pri izseljeniškem komisarijatu v Zagrebu, Kamenita ulica št. 15.

Nekoliko srečnejša usoda utegne spremljati 100milijonsko dedščino, o kateri je pred dnevi govorila vsa Ljubljana in je namenjena bivšemu ruskemu generalu g. Vladimiru Mustafinu. Dedščina obstoja, vendar bo treba prevesti zapuščinsko razpravo in zato je g. Mustafin v svoji skromnosti ravnal previdno, da je prve vesti demantiral, dokler se cela zadeva ne dovede h kraju. Imel je za to še drug upravičen razlog, da se je otrešal nadležnih prosilcev in kverulantov, ki so se takoj začeli nanj obračati z vsem mogočim moleovanjem. Kolikor pa smo informirani, utegne zadeva poteci za g. Mustafina ugodno, kar izpričuje že samo dejstvo, da je pariški odvjetnik baje ponudil g. Mustafinu 100.000 Din predumja. Gospod Mustafin pa je tudi to odklonil. Dedščino bo delil s štirimi sorodniki, izmed katerih prebivata Nikolaj Griguš in njegova žena v Beogradu.

Zanimive podrobnosti se doznavajo o pokojnem vseučiliškem profesorju Šahovu, ki je zapustil to ogromno dedščino. Mož je bil v Rusiji vseučiliški profesor za narodno gospodarstvo. Bil je z denarjem prilično dobro založen, prihranil pa si je večje svote z vzornim štedenjem. Pri njem so se oglašali razni finančni ruini ruski plemiči, ki so zapravili svoj denar. Šahov jim je dajal posojila po precej visokih obrestih in tako previdno, da si je znal zmeraj zagotoviti povračilo ter mu noben plemenitaški dolžnikov ni odnesel dolga. Tako je Šahov sčasoma močno obogatel. Pri vsem tem pa je zanimivo, da je Šahov bil eden največjih dobrotnikov ubožnih ruskih dijakov in jih je celo vrsto vzdrževal na lastne stroške, druge pa podpiral z manjšimi denarnimi zneski. Takoj po revoluciji je emigriral in se zadnja leta mudil v Ženevi, kjer je že pred revolucijo dobro naložil velik del svoje imovine.

Dogodki križem Jugoslavije

Zver v človeški podobi. — Obširno raziskovanje Prpičevih zločinov. — Zapeljivec mlade dijakinje.

V vasi Čačilu onkraj Jastrebarskega se sosedja Miloš in Mitra Rašić že nekaj časa nista mogla videti živa, čeprav ju je vezalo sorodstvo. Nikdo pravzaprav ne ve, kdaj in radi česar sta se spila, vsi pa so poznali Mitro kot izjavalca in rabijalnega človeka, ki se je razburil radi vsake malenkosti in postal takoj agresiven.

Nedavni večer se je Miloš vračal s polja domov. Na cesti tik pred vasjo ga je pričakal Mitar, ki je bil menda malo vinjen in je hotel obračunati s svojim nasprotnikom. Preprič je bil prav kratak. Že je Mitar popadel kol in udaril Miloša trikrat po glavi, da se je nesrečni sosed takoj onesvestil. To pa podivljancu še ni bilo dovolj. Ko je imel svojega nasprotnika nezavestnega pred seboj na tleh, se je šele v njem vzbudila prava krvoločnost. Suval ga je, nato pa se vrgel nanj in ga začel kakor

zverina obdelovati z zobmi... Sosedje so pozno zvečer našli Miloša na cesti v prahu, težko ranjenega na glavi, a poleg tega je imel več vgrizev na desni roki, mezinice pa mu je bil popolnoma odgriznjen. Težko poškodovanega so Miloša še tisto noč odpeljali v bolnico, a Mitar je uklanjen odšel v spremstvu orožnikov v sodne zapore, kjer bo prejel plačo za svoje zverinstvo.

Po zaključeni uvodni preiskavi v Sisku je 18. t. m. močna eskorta dovedla razbojnika Prpiča Malega in njegova dva pajdaša v sodne zapore v Petrinji, kjer se preiskava nadaljuje. Prebivalstvo Petrinje, ki je pravčasno dooznalo za prihod razbojniške trojice, se je v množični zbirali okrog eskorte, da ugleda lice žalostnega »junaka« bivše Čarugove razbojniške tolpe. Pr-

pič Mali se je cinično smehljaj in se ponašal celo bahavo v ponosu, da je s svojim ogabnim zločini začel vzbujati toliko zanimanje.

Včeraj popoldne je močna eskorta odvedla Prpiča Malega in Ibrahim Krkiča v vas Gore pri Petrinji. Tu sta oba razbojnika dne 27. aprila do golega oropala tri ljudi. Komisija je na licu mesta izvršila ogled. Kakor se doznava, se bo lokalni ogled z ujetjo razbojniško trojico vršil še v Kutinju, kjer bodo razbojnik ponovno konfrontirali s seljakom Sošom, katerega so oropali, ranili in mu zaklali sina, o čemur smo včeraj ponovno poročali. Nadalje se bo vršil ogled v Vojnehi Krži, kjer je bil pred meseci umorjen gozdar in dva seljaka ter tudi smrt treh težih črno vest Prpičev trojice.

Po vseh izvršenih izvidih v območju petrinjskega sodišča pa bodo razbojnik bržčas odpravljeni v Osijek, ker je osiješko sodišče prvo razpisalo tirnico za poslednjimi Čarugovimi učenci. Vsi trije zločinci so v močnih okolihi.

Na gimnaziji v Prištini je bil nameščen kot suplent mladi absolvirani filozof Stojan Jeftić. Ni mu bilo zameriti, da je radi slabe plače dajal privatne instrukcije. Njegov greh pa je bil v tem, da je najraje poučeval same gimnaziste, ki so zahajale k njemu na stanovanje. Med njimi je bila tudi dijakinja V. gimnazijskega razreda, 16-letna Olivera Dimitrijevičeva, zelo brhko in lepo dekle.

Lepega dne je Priština doživela senzacijo. Mlada Olivera je na ogromno presenečenje svojih starišev in vseh prebivalstva porodila deklico. Novorojenka je bila šibka in je po dveh mesecih umrla, a še vedno ni bilo jasno, kdo je Olivero onečastil in na kak način onesrečil. Niso se razburjali samo stariši, marveč tudi ostali meščani. Mati je začela pritiskati na hčer, da ji izda očeta. Olivera se je uporno branila. Končno pa med jokom razodela svoji materi, da je oče novorojenke suplent Stojan Jeftić.

Čim je na ta način bila skrivnost pojasnjena, je mati zadevo prijavila policiji, a meščanstvo se je tako revoltilo, da je Jeftić moral preko noči zapustiti Prištino. Te dni se je vršila sodna obravnava. Številne priče so močno obremenjevala mladega suplenta, navajajoč razne zgodbe, kako so k njemu na stanovanje zahajale mlade dijakinje. Po vsestranskem zasliševanju, v katerem so se posebno odlikovale ženske, je sodišče obsodilo Jeftića na 3 leta ječe in na 15.000 Din odškodnine, ki jo mora plačati Oliveri za ugrabljeno čast.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 21.: ob 15. popoldne: Triglavska bajka. Mladinska predstava.

Nedelja, 22.: ob 20. Ingeborg, gostovanje berlinskih igralcev v opernem gledališču.

Ponedeljek, 23.: Lumpacij vagabund. E.

G. Hauptmann: Bobrov kožuh

Berlinski gostje so doživeli tudi v Ljubljani kot nosilec nemške dramske umetnosti iskreno prisrčen sprejem. Kakor vsa Jugoslavija, je pokazala tudi Ljubljana vnovič, da se »germanskega strupa« ne boji. Sprejem nemških znanstvenikov na bizantološkem kongresu v Beogradu, pozdravljanje nemških avtomobilistov in motociklistov ter sprejemanje berlinskih dramatičnih umetnikov vzbudi morda celo fanatičnim Nemcem slutnjo, da smo »wir Wilde doch bessere Leute«, da je zasmeševanje Balkancev vendarle že zelo — anahronistično. Srbi, Hrvatje in Slovenci so pozdravili nemške umetnike in nemško umetnost kot moderni civiliziranci in globoko kulturni ljudje. In ponosi smo na svoje vzvišeno stališče tem bolj, ker kaže n. pr. Dunaj napram češki gledališki umetnosti še danes upravlja omejeno šovensko ekskluzivnost. Umetnost katerega koli naroda, torej tudi nemškega, nam bo vedno dobrodošel gost. Zato si želimo, da slede Hudožestvenikom in Berlinom še drugi, na enaki višini stoječi dramski, operni, orkestralni ali likovni an-

samblji. Kajti našega naroda ne obdaja nikak kulturni Kitajski zid in vasa okna našega kulturnega zanimanja so odprta na stežaj. Vedno smo želeli biti, smo in ostanemo Evropeci!

Berlinci so nam sicer zaigrali na našem odru že opetovano uprizorjeno Hauptmannovo dosledno naturalistično tatiško komedijo »Bobrov kožuh«. Predstavili so se nam z veliko, celo preveliko zigranostjo, ki je sprito njihovega dolgotrajnega in seveda izredno utrudljivega gostovanja po naši državi umiljiva. Pričakovali smo v ansamblski harmoniji še večje dovršenosti, občudovali smo izredno močno karakterizacijo posameznikov, ki bi jo pač doma pofinili, podušili, pri nas pa so jo iznašli bolj navzven nego na znotraj. Morda so balkanske gledalce in našo kritičnost nekoliko podedjali; morda pa je to posledica končno vendar le monotonskega preigravanja njihovega precej majhnega repertoarja. Ansambl je v vsem izvršen in njegovi člani vroljo simpatični.

Visoko naključje je tovariše nekdanji slavni nemški traged g. Ferdinand Bonn, umetnik Kainzovega ugleda. Zaigral nam je omejenega in nadutega Amtsvorstanda Wehrhahna z briljantno realistično, prebogato zanimivih detajlov, ter je učinkoval s svojo temperamentnostjo in duhovito karakterizacijo najmočnejše. Ze zunanje je izražal bivega koreskega študenta kake fevdalne Saxo-Borussije in zdaj »starega gospoda« pred 35 leti mogočnega burševstva. Njegova obleka in maska sta bila čisto v stilu dobe, ko je satirična komedija nastala. Zato bi bili isto stilstnost pričakovali tudi pri igralcih in še posebej pri igralkah. L. 1892. namreč še ni bilo nadokeleskih kril in publihijskih frizur. G. Bonn je igral koncertno in zlasti v zadnjem dejanju, v krasni ansamblski sceni, je bil na višku. Žel je viharne aplavze in bil opetovano posebej pozvan na oder.

Druga izvrstna osebnost je bila g. Margareta Pixova, ki je z vgladno naravnostjo in z upravn ruskim nepriljenostjo v tonu, gestah in vedenju podala hinavsko tatičo premetenko Wolffovko. Izogibajoč se vseh efektov in trikov, je dosegala največje učinke, ki jih je publika priznala z navdušenim plaskanjem. Ako bi bila nekoliko krepkejša v dikciji in resolutnejša v kretanjih, bi bila še pravilnejša.

Prav dober rentje Krüger je bil g. Zander, dasi je mestoma pretiraval, kakor g. Bruno Fritz v vlogi omejenega tatu strahopeta Wolffa. Odlični, fino karakterizirajoč igralce je g. Erik Bartels v vlogi denuncijanta Motesa. G. Sig. Numburga Mitteldorf je bil dobra, a stereotipna figura, ki je neljubo spominjala na operetnega Froscha. Med hčerama je bila prav dobra Leontine, gđ. Herta Russ, takisto Motesova gđ. Sid. Lorm. Zelo naraven, vendar nekam medel je bil dr. Fleischer g. H. Brockmann. Končno sta polvalno omeniti še gg. H. Schuster kot nekam ruski zajet Wulkow in Charl. Noack kot nekam preodrasla Solarica Adelheid.

Nabito polno gledališče, ki je od sezone 1910—1911 prvič čulo zopet nemško govoričjo z odra, je po zaključku predstave obsulo ansambl s cvetjem in mu prirejalo prisrčne ovacije. G. Ferd. Bonn se je zahvalil s simpatično toplino, naglašujoč, da Berlinci sprejema v Ljubljani ne pozabijo.

Fr. G.

Jadransko morsko kopališče Parenzo (južno od Trsta)

Riviera Palace hotel

Hiša I. vrste, zmerno cene, 14 ha gozda. — Peščeno obrežje. Dunajska kuhinja. Zdravljenje z gozdom od početka julija naprej. Zatevajte prospekt! Nemški lastnik. — Tudi Grand hotel Florence Bellagio. 1255

Spori

— Iz LHP službeno: prvenstvena tekma Ilirija-Atena se vsled tehničnih ovir preloži na poznejši termin. Tajnik.

— Sodniki za tekme za državno prvenstvo. ZNS je na svoji zadnji seji delegirala za tekme za državno prvenstvo sledeče sodnike: Hajduk — Sand (Subotica) v Osijeku g. Veljković iz Beograda. Jugoslavija — Sašk v Sarajevu g. Fabris in Gradjanski — Ilirija v Ljubljani g. Jokiš iz Beograda. Namestniki: Ružič, Babič in Nedoklan.

— Finale za avstrijski pokal. V sredo se je na Dunaju odigral finale za avstrijski pokal. Tekma med finalistoma Rapidom in Admiron, ki je že dvakrat ostala neodločena, je končala to pot z zmago Rapida v razmerju 4 : 3. Pokal si je torej priboril Rapid. Tekmi je prisostvovalo 13.000 gledalcev.

Ure, verižice, obeski, uhani itd. — so vedno najlepša

birmanska darila

ki jih dobite najceneje pri trvdki LUD. ČERNE, Ljubljana, Wolfova ulica 3.

— Ilirija — Primorje. Semifinale za pokal LNP. V nedeljo ob 17.30 na igrišču Primorja. Nogometni moštvi Ilirije in Primorja se setaneta v nedeljo drugič v letošnji sezoni, in sicer to pot, da merita svoje moči v tekmi za prehodni pokal Ljubljanskega nogometnega združenja. V zmagovalcu nedeljske tekme je s precejšnjo gotovostjo predvidevati občan letošnjega pokalnega prvaka LNP, kajti celjski Atletiki najbrže ne bodo mogli resno ogroziti pozicije ne Ilirije ne Primorja. Srečanju med Ilirijo in Primorjem je pripisovati v teh okoliščinah tem večjo važnost. Pokal hrani SK Ilirija, ki ga je lani odvzela SSK Mariboru. Oba kluba bosta mogla postaviti v nedeljo svojo najboljšo moštvo, tudi igralce, ki v prvenstvenih tekmah doslej še niso smeli nastopiti. — Repriža ljubljanskega nogometnega derbija, katere cena je prehodni pokal LNP, bo pač znova v največji meri zainteresirala tudi športno publiko. Računati se more, da bo privabila na igrišče rekordno število gledalcev, k čemur bo nemalo pripomogel tudi rezultat pred mesec dni odigrane prvenstvene tekme med Ilirijo in Primorjem 3 : 6. — Kot predigra se vrši ob 15.45 II. razredna prvenstvena tekma med Panonijo in Slavijo.

— Ilirija : Hermes. Na igrišču Ilirije se vrši naknadno jutri, v soboto ob 17.45 še ena prvenstvena tekma ljubljanskega I. razreda, in sicer ponovna prvenstvena tekma Ilirija : Hermes. Prvo tekmo, odigrano 1. t. m. z rezultatom 4 : 2 za Hermes, je LNP iz znanih vzrokov razveljavil.

— Iz sekcije ZNS. (Službeno.) Delegirajo se za tekme: 21. ob 17.45 na igrišču Ilirija : Hermes g. Ahčan, 22. na igrišču Primorja ob 15.40 Panonija : Slavija g. Setina, ob 17.30 Ilirija : Primorje gosp. Frankl (namestnik g. Ahčan), 26. na igrišču Ilirije ob 15.30 Krakovo : Svoboda g. Fink, ob 17. Atletik : Ilirija ali Primorje gosp. Kramaršič. Medmestno tekmo Celje : Maribor sodi g. Ochs. — Tajnik.

Beleznica

KOLEDAR.

Danes: Petek, 20. maja 1927; katoličani: Bernard; pravoslavni: 7. maja, Akakije. Jutri: Sobota, 21. maja 1927; katoličani: Timotej; pravoslavni 8. maja, Ev. Jovan.

DANASNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: »Bela sestra«.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Ramor, Miklošičeva cesta; Trnkoczy, Mestni trg. Jutri: Bohine, Rimska cesta; Levstek, Resljave cesta.

Solnce zaide danes ob 19.54, vziđe jutri ob 3.58 in zaide ob 19.55.

Sokol

— Sokolsko društvo v Sostanju priredi 21. t. m. ob 20. in 22. t. m. ob 15. v Sokolskem Domu ljudsko igro s petjem in 4 dejanji »Stari Ilirija«, spisal Borštink. Opozorjamo zlasti na nedeljsko predstavo, goste iz Savinjske doline, ki imajo ugodno zvezo z vlakom na obe strani. Pri igri nastopi ansambl od preko 30 igralcev, zato nagradite njih trud s tim lepšim obiskom. Lepa snov igre iz kmečkega življenja bo gotovo vsem ugalala. Zdravo! 455-n

MONSTRUM

Frank Heller: 24

Novi Napoleon

Roman.

Nato je povsili roko in pokazal na svoja prsa.

— Častna legija. To zadevo bi kazalo proslaviti.

Začel sem napeto razmišljati. Kako je prišel mož iz ječe? Kako so se rešili trije mušketirji? Kako so se vedli moji junaki?

— Pro: proslaviti! Čast — hik — častno legijo je treba proslaviti! Straža na hodniku — hahaha! — mora proslaviti — živeli cesar!

Začutil sem rešilno nit med prsti. Ni bila sicer Ariadina nit, o kateri sem mislil, da sem jo zagledal prejšnji dan, nit, ki je spajala Grahama in Lavertissovo zadevo z mojimi pustolovščinami, a vendar bi me utegnili voditi k njima.

Postavil sem pred stražarja kozarec in steklenico portskega. Obenem so otipali moji prsti stekleno epruveto v narsnem žepu.

— Pijte! — sem mu prigovarjal s svečanim glasom. — Da vidimo, jedi prenese barva častne legije mokrto.

Stražar je izpraznil kozarec do dna in ga postavil demonstrativno blizu ste-

klenice. Nalil sem mu znova in potegnil skrivaj iz žepa epruveto. Moja otroška leta niso minila brez haska. Spomnil sem se, kako so uhajali Dumasovi in moji junaki iz ječe. Odmašil sem epruveto. Kaj je bilo v nji? Nedolžna malenkost — pilule, ki sem jih jemal, kadar nisem mogel spati, a vendar — šlo je za to, da stražar moje manipulacije ne opazi.

K sreči ni videl. Ako bi se bili spustili z neba angeli z milostjo božjo, bi jih ne bil opazil. Da, samo da bi mi prinesli maršalsko žezlo. Izpraznil je steklenico stoji. Militarizem ima tudi svoje solnčne strani.

— Živel cesar! Stara garda umira, ne uda se pa ne! Proslaviti!

Tretja steklenica je šla v enakem tempu po njegovem grlu, z njo pa vse pilule, kar mi jih je še ostalo.

Čez pet minut se je stara garda utaborila na mojem stolu. Čez deset minut je že smrčala s široko odprtimi usti kakor topovi v bitki pri Austerlitzu. V naslednjem hipu sem previdno zaprl vrata, ki jih je stara garda pozabila zapreti, in izginil sem na hodniku hotela Napoleona Velikega.

VII.

Srečanje s starim znancom.

Hodnik je bil prazen. Bežal sem po prstih in našel vrata. K sreči niso bila zaklenjena. Hitro sem jih odprl in že

sem stal pred hotelom Napoleona Velikega. Visoko nad menoj so se svetila okna in čuli so se glasovi. Kolikor se je dalo v tem razločiti, je zavzemalo vse prostor na desni strani dvorišče. Tik pred seboj sem opazil nekako grmovje. Hitro sem se odločil. Smuknil sem v grmovje.

Veje so me praskale po obrazu, druge ovirale ni bilo na mojem begu. Pač, bila je. Grmiči so rasti na terasah, kakor je običajno na jugu, in prva terasa me je malone prikrajšala za obe nogi. Padel sem z glavo naprej čez ograjo in mislil, da sem padel v nastavljeno past. K sreči sem zadel med padcem ob grm, sicer bi si bil zlomil obe nogi.

Pustil sem za seboj sedem ali osem teras, predno sem dospel do zidu. Bil je višji kot človek, poleg tega pa posut na vrhu s steklom. Morda so razbili steklenico Napoleonovega konjaka in porabili črepanja za zapreko na zidu. To je bila nevarna zapreka. Kako dolgo bo trajalo, da se stara garda otrese vinskih hlavov in zatrebi alarm? Pol ure, celo uro? Kdo ve. Nedvomno je bilo treba preplezati zid in izginiti v noč, predno se pijani vojak strezni. Ako bi bil vsaj vedel, kaj je onstran zidu. Iz hotela so se začeli glasovi in moral sem počeniti, da bi me razgrajali ne opazili. Nekdo je piskal na piščalko ali kak sličien instrument. Kaj ta zid nima konca? Morda so pa že dajali signale o mojem begu.

Tisti hip je bilo konec črepanj na zidu. Poleg tega je bilo pri roki drevo, ki mi je nudilo za prvo silo dobro oporo. Piskanje se je ponavljalo. Hitro sem se odločil. Previdno sem splezal na drevo. Žal mi je bilo, da Arhimed ni izumil zakona, po katerem bi postalo telo na drevesu lažje, tako, kakor postane v vodi. Toda drevo se je zavedalo svoje dolžnosti. Preneslo je težo mojega telesa in srečno sem pregledal z njega zid. Črepanj skoraj ni bilo na zidu. Stopil sem z eno nogo nanj — drevo se je močno majalo — ujel sem se z levo roko in iskal z desno opore na drugi strani zidu, da bi mogel preskočiti. Začel se je tretji, še ostrejši pisk. Ves prestrašen sem segel z roko v temo in otipal kamen. V naslednjem trenutku sem bil vrh zidu. Opazil sem, da je na njem mnogo črepanj. Toda treba se je bilo požuriti. Nagnil sem se naprej in skočil v temo. Kam sem padel? Zamajal sem in razprostri roke pred seboj. Toda moje padanje ni trajalo dolgo. Končalo se je zelo poetično — v naročju gozdne vile, ki je že davno stanovala na srebrnobeli oljki.

Srečno sem se izmuznil iz hotela Napoleona Velikega, toda moj položaj ni bil zavidanja vreden. Sedel sem na oljki v temnem gaju, v pokrajini, ki je nisem poznal, na otoku, ki mi je bil do cela neznan. Za menoj je pa spala stara garda neprobudno spanje, ki se je moglo vsak hip končati in preiti v napad.

Izbirati nisem mogel. Moral sem kljubovati temni noči in tavati po gozdu, da najdem kako naselbino. Pri tem sem riskiral roke in noge, toda v hotel se nisem hotel vrniti, ker bi ravnali z menoj kot z ideologom tako, da bi moral deliti Quilinchinijevo usodo. Ne, rajši gozd.

Splezal sem z oljke in začel stikati po tleh. Palica mi je pomagala najti nekako stezo, ki je vodila od hotela v goščo. Tipal sem z rokami pred seboj in se napotil previdno dalje. Sodeč po nesigurnih stopinjah so izhodile stezo koze.

Naenkrat je postala steza ravna in gladka. Nagibala se je palagoma proti severni strani doline. Kar sem zagledal na desni strani gorjski greben, ki je zastrl še oni del nočnega neba, katerega sem doslej videl. Končno sem stal ob vznožju nekega pogoja. Na desni strani se je dvigal visoko pod nebo gorjski greben, na levi je pa padalo gorovje strmo v temno dolino. Ko sem se obrnil, sem zagledal v daljavi več brlečih luči. Najbrž je bil hotel. Kaj so pomenile te lučice? Da so moj beg odkriti? Da je stara garda trepetala pred ploho cesarjevega gneva? V duhu sem videl, kako so se zapile grozne oči v moje ga malomarnega stražarja. Čelo je bilo nagubano, obrvi pod trioglatim klobukom srdito stisnjene, roke prekrizane na prsih — križ božji, kaj je pa to?

Bela sestra

Prekrasno monumentalno filmsko delo v 11 dejanjih. — Skrivnostna ljubezen bele nune. — Erupcija Vezuva in njega strahovitosti. — Krasna vsebina. — Lepi naravnoslikovni prizori. — Napeto — veličastno — ljubavno — senzacionalno. — Sijajni uspeh pri vseh včerajšnjih predstavah. Vsled ogromne dolžine filma (oba dela neskrupirana v enem sporedu se vrše dveurne predstave ob:

4., četrti na 8 in četrti na 10.

ELITNI KINO MATICA, najlepši kino v Ljubljani. Tel. 2124

Prednaznanilo: velefilm KU-KLUX-KLAN.

Dnevne vesti.

IZ Ljubljani, dne 20. maja 1927.

— **Spomenik kralju Petru v Beogradu.** Stalni odbor za izvedbo zakona glede priznanja za domovino zaslužnim možem je na zadnji seji v sredo sklenil, da prične obsežno akcijo za postavitev monumentalnega spomenika kralju Petru Velikemu Osvoboditelju v Beogradu. Stroški za spomenik so proračunjeni na 30 milijonov dinarjev. Bil je na tudi že skrajni čas, da stori naša prestonica v tem pogledu svojo dolžnost.

— **Prometni minister na Sušaku.** Prometni minister general Miloslavjevič odpotuje danes na Sušak, kjer ostane več dni, da prouči tamošnje prometne razmere.

— **Komisije za komisijsko.** Prometno ministrstvo je odposlalo v Nemčijo posebno komisijo, da naroči sto železniških vagonov in sicer polovico poštinih in polovico tovornih. Vagoni se naroče na račun reparacij.

— **Smrt odličnega pravnika.** Danes je preminul v Ljubljani višji državni pravnik in dvorni svetnik g. dr. Anton Kremžar. Pokojni je bil rojen dne 23. julija 1867 v Ljubljani. Dovolil je gimnazijo v Ljubljani, pravne študije pa na Dunaju. Sodnijski izpit je napravil pri višjem dež. sodišču v Gradcu. Pravno prakso je napravil pri deželnem sodišču v Ljubljani, katero je pričel 16. marca 1894. Leta 1897. je bil imenovan sodnim pristavom pri okr. sodišču v Kostanjevici, leta 1900. je bil premeščen k deželnemu sodišču v Ljubljani, leta 1905. pa imenovan namestnikom drž. pravdnika v Ljubljani, leta 1910. pa državnim pravnikom istotam. Leta 1912. je bil premeščen k drž. pravdniku v Novem mestu, leta 1919. pa imenovan prvim drž. pravnikom v Novem mestu. 3. oktobra 1924 je bil imenovan višjim drž. pravnikom v Ljubljani. Pokojni je bil član širše in ožje komisije za izdelavo projekta kazenskopravnega reda. Lansko leto je predaval kot honorarni profesor splošni del kazenskega prava na ljubljanski univerzi. Bavil se je intenzivno vse življenje s pravno literaturo in še zadnje dni proučeval nove kazenskopravne osnutke. Odličnega moža ohranimo v najboljšem spominu. Žalujemo naše iskreno sožalje!

— **Ameriški bankir Kahn v Dalmaciji.** Na svoji razkošni jahi »Leteči oblak« je dospel v Split znani ameriški bankir Oto Kahn. V njegovem spremstvu so razni umetniki, par tajnikov in kurir. Odlični gostje vsržejo izlete po naši rivjeri, na kar odpotujejo z jaho v Šibenik in v Benetice. Kakor se zatiruje, je bankir Kahn dovedel umetnike (književnike, slikarje in novinarje) zato s seboj, da bodo opisali lepoto naše Dalmacije. — Na Sušaku pa prebiva ameriški učenjak Melville Charter, ki bo po naročilu washingtonske »National Geographic Society« napisal knjigo o naših razmerah.

— **Beogradski nadškof v Rimu.** V Rim je prispel beogradski nadškof Dr. Rodič, ki ga je papež sprejel v daljši avdiji. Dne 26. t. m. prispe v Rim večje število jugoslovenskih romarijev, ki jih potem nadškof predstavi papežu. Obenem bo poročal škof papežu o položaju katoliške cerkve v Jugoslaviji.

— **Povečanje električne centrale v Beogradu.** Povečanje električne centrale v Beogradu je prevzelo jugoslovensko društvo Brown Boveri, čigar sedež je v Ljubljani. V centrali bo nameščena parna turbina za 10.000 HP s pripadajočim generatorjem in stikalnimi napravami, kakor tudi za povečanje omrežja mestne cestne železnice (10 voz).

— **Verouk na srednjih šolah.** Komisija, ki sestavlja učni načrt za srednje šole, je načeloma sklenila, da se ima učiti verski pouk na vseh srednjih šolah kot obvezni predmet. Število tedenskih ur za verouk je določeno tako, da se poučuje v VII. in VIII. razredu po eno uro na teden, v ostalih pa po dve, odnosno tri ure.

— **Gradnja stanovanj za železničarje.** Prometno ministrstvo najame večje posojilo pri Državni hipotekarni banki, da začne graditi v važnejših središčih železniškega prometa stanovanja za uradnike in uslužbence. Stanovanja se bodo najprej gradila v Beogradu, Zagrebu in v Ljubljani, pozneje pa tudi v ostalih večjih mestih.

— **Nižja šola vojne akademije v Beogradu in pomorska vojna akademija v Dubrovniku.** Sprejemata dne 1. oktobra zopet gojence. Prošnje morajo biti vložene za nižjo šolo vojne akademije najdalej do 10. avgusta in za pomorsko vojno akademijo najdalej do 15. avgusta t. l. Razglas je interesentom na vpogled v prvem nadstropju komande ljubljanskega vojnega okroga.

— **Dober žolodec.** Kakor beležijo zagrebški listi, prebiva v Jurjevcih nenavaden človek, ki bo s svojim žolodcem morda še napravil karijero, ako se ga prej ne loti žolodčni katar. Mož prebavlja vse živo, posebno rad ima žive rake in ribe. Seveda jih niti malo ne očisti in ne opere, marveč jih z dobrim apetitom pogoltne, kakršni so. Imenuje se Joco Miloslavjevič in je star 28 let. Pravi, da lahko vse spravlja v žolodec: živo perutnino, ptice in karkoli pride pod roko. Delavec je in si ničesar ne kuha in ne peče. Okoličani sicer zavirajo nizovo dolani žolodec in res varljivo ro-

ber tek, samim pa postane slabo, ako ga gledajo.

— **Tatvina denarnega pisma v Mostarju.** Na pošti v Mostarju je te dni izginilo denarno pismo, v katerem se je nahajalo 20 tisoč dinarjev, namenjenih poveljniku tamšnjega orožništva Jovanoviću. Sum je padel na poštnega uradnika Frana Dragoja. Aretirali so ga in je na policijski pe kratkem oklevanju priznal tatvino ter izpovedal, da je denar zapravil s krokom in hazardom.

— **Sleparstvo zloglasnega pustolovca Pinta.** Iz Sarajeva so orožniki dovedli v Osijek zloglasnega pustolovca Josipa Pinta, o čigar avanturah smo pred kratkim poročali. Preiskovalni sodnik v Osijeku ga je takoj zasilil radi pustolovščin in sleparij, ki jih je tekom zadnjih dveh let izvršil na Hrvatskem in v Slavoniji, kjer se je izdal za dr. Levija in zbiral prispevke za fond siromašnih židovskih otrok. Turneja ga je vodila po vseh hrvatskih in slavonjskih mestih, kjer je nabral okrog 60.000 Din, nato pa se je odpravil v Bosno in se ustavil v Tuzli, kjer ga je dosegla roka pravice. Po končani preiskavi bo z obsežnim materialom izročil državnemu pravdniku.

— **Strasna smrtna nesreča delavca.** V vasi Petrovčin na Hrvatskem je 25letni Tomo Perkovic pomagal svojemu sorodniku pri graditvi hiše. Iz neznatne višine je na nepojasnen način padel nanj lesen hloč in mu razbil glavo. Perkovic je na mestu obledel mrtve. Smrtna nesreča poštnega delavca je vzbudila globoko sočutje, ker zapušča revno mater, ženo z malim otrokom in slepega brata, ki jih je sam vzdrževal s pridnim delom.

— **Tragičen prizor na železniški postaji.** Nikola Šandor, delavec iz Medimurja, se je odpravil z doma na delo v Bačko. Ko se je vlak ustavil na železniški postaji Gradcu pri Krizevcih, je delavec skočil k vodnjaku, da si utiše žejo. Ker se je med tem vlak zopet premaknil s postaje, je Nikola pohitel za njim. Na stopnicah vagona pa mu je spodrsnilo in Nikolaj je padel na progo, kjer so mu kolesa razpolovila telo. Dogodek, ko se je bedni delavec vozil na delo, a pravzaprav v smrt, je vzbudil v Krizevcih mnogo sočutja.

— **Ljutomer.** Tombola, ki jo je dne 15. t. m. priredil gradbeni odsek Sokola, je uspela prav dobro. Pripravila je toliko ljudstva kakor še nobeno leto — znamenje, da slovi po lepim in bogatih dobitkih. Prvo tombolo (krava) je zadel Jožef Mesarič iz Dokležovja, drugo (moško kolo) Karel Rudolf iz Kamenščaka, tretjo (pohišto) Prelog iz Mote, četrto (vrečo moke) Vajdič iz Ptuj, peto (voz drv) Mirko Zmave iz Ljutomer in šesto (umivalni servis) Fr. Trojnar iz Borec. V nedeljo dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer priredi prednjaški zbor »Sokola« telovadno akademijo s peštrim sporedom, dne 26. popoldne pa ponovi dramski odsek velezabavno burko »Kraljeva visokost«.

— **Društvo »Kuratorij slepcev«**, ki si je nadelo nalogo zbirati sklad za zgradbo »Doma slepih« v Sloveniji, so darovali: 100 Din učiteljsko osnovno šole v Litiji v počastjenje spomin rajnega dr. Wisingerja, okrajnega zdravnika v Litiji; 200 D. g. I. Kopač, posestnik v Ljubljani, v počastitev spomina umrlega g. Oroslava Dolenca. Prisrčno se zahvaljujemo in želimo, da bi našli darovalci obilo posnemalcev! Odbor.

— **Pri nadihu in boleznih srca,** pri bolečinah v pljučih in prsih, skroflozi in rahitisu, povečanju ščitnice žlez in tvoritvi golše je odvod v črevo z rabo prirodnih grenčic »Franz-Josef« bistveno domače zdravilo. Kliniki svetovnega slovesa so videli, da so se pri jetičnih prvi čas se pojavljajoča zagatstva umaknila z rabo vodo Franz-Josef, ne da bi se pojavila neprijetna driska. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. 46/L

IZ LJUBLJANE

— **Ljubljanski Sokol.** V nedeljo dne 22. t. m. predloži naše telovadeško članstvo, naraščaj in deca javnosti obračun vztrajnega in živega sokolskega dela. Sokolska mladina bo pokazala, da je od zadnjega nastopa v polni meri izpolnila svojo dolžnost, dolžnost ostalega članstva ter sokolstvu naklonjene javnosti pa je, da v čim večjem številu poseti ta javni nastop in da na ta način vzbudi mladino k nadaljnjemu, vztrajnemu in trdemu delu v telovadnici. Naj nas v nedeljo tudi najkrajše vreme ne izdavi in prebujajočo se naravo, temveč posvetimo to nedeljo našemu matičnemu društvu »Ljubljanskemu Sokolu«. Predprijazno vstopno bo v petek in soboto v društveni pisarni v Narodnem domu med uradnimi urami od 6. do 8. zvečer ter v nedeljo od 10. do 12. popoldne. — Po javni telovadbi, ki prične točno ob 4. popoldne, je sestanek članstva na prostornem vrtu odnosno v dvorani hotela »Tivoli«. Želimo, da se vsa velika sokolska družina preseli iz telovadišča tja gori v zeleno naravo. Na ta naš praznik iskreno vabimo vsa ljubljanska in okoliška sokolska društva. Zdravol Odbor. 493-n

— **O pomenu nove poti na Šmarno goro in Grmado za ljubljanske predavate** ob priliki proslave dnevnog zdravlja v ponedeljek dne 23. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani Mostarja doma v Ljubljani z. Iosio

Wester, inspektor prosvete v p., in dr. Živko Lapajne, podpredsednik Društva za narodno zdravje v Ljubljani. Vstopnina 2 Din. Dijaki prosti. Ker je snov aktualna in bo predavanje poljsnjevano s skriptičnimi slikami, pričakujemo čimvečje udeležbe. — **Društvo za narodno zdravje v Ljubljani.**

— **Kriza v ljubljanskem gerentskem sovetu.** Po demisiji treh, SLS pripadajočih članov gerentskega sveta, je na magistratu izbruhnila delna kriza, ki vpliva na hitri razvoj tekočih občinskih zadev. Po demisiji se še ni vršila nobena seja gerentskega sveta. Javnost se interesira za mnoga aktualna vprašanja komunale politike, toda ta se ne morejo premakniti z mrtve točke. V prvi vrsti gre za rešitev stanovanjskega vprašanja, v drugi vrsti pa tudi za končno redakcijo občinskega proračuna, ki še do danes ni povsem sestavljen in je bil prvotni meseca decembra lanskega leta na vpogled izpostavljen proračun že v marsikaterem oziru predelan in korigiran. Težkoče so se baje pojavile tudi v mestnih financah.

— **Lj Vpisovanje na tehniški srednji (obrtni) šoli v Ljubljani.** Na gradbeni, strojni in elektrotehniški srednji šoli, na strojni in elektrotehniški delovodski šoli in na ženski obrtni šoli se bo za šolsko leto 1927/28 vršilo vpisovanje v prve letnike dne 30. junija ob 8. do 2. ure. Ker bo letos mogoče sprejeti le nizko omejeno število učencev (učenk), vabi ravnateljstvo, da se učenci (učenke) že od danes naprej pisмено prijavljajo za sprejem. Prijavam naj priložijo zadnje šolsko izpričevalo in znanke za odgovor. V prijavi naj zlasti navedejo, ali so bili že prejšnje leto prijavljeni, a ne sprejeti. Ravnateljstvo bo od prijaviteljev izbralo take z najboljšimi šolskimi uspehi, oziroma z najdaljšo obrtniško prakso. Sprejem, oziroma pristupitve k sprejemnemu izpitu bo odločen in objavljen šele ob sklepu vpisovanja dne 30. junija. Tedaj naj se zglašijo v šoli vsi prijavitelji, ki niso bili že pisмено zavrnjeni. Sprejemni izpiti se bodo vršili dne 1. julija ob 8. uri. Na mizarski in strgarski delovodski šoli se letos ne bodo sprejemali novi učenci. Na gradbeni rokodelski, kiparski in rezbarski, keramiški in pletarski šoli se bo vpisovanje vršilo šele po počitnicah in bodo roki kasneje objavljeni.

— **Kolesarska pritožba.** Nekateri kolesarji nas prošjo za objavo naslednjih vstic: Pred Kunčovo tovarno na Poljanskem nasipu je cesta tako strahno nasuta z gramozom, da jo je s kolesom nemogoče pasirati, razum seveda, če si kolo natovorimo na rame. Poleg tega stoji pred tovarno vedno kak avto ali drugo vozilo. A mi, ki se včasih zjutraj tako žurimo v službo, moramo tam postajati ter prenašati kolo. To je huda ovira prometa, a mi ne želimo nič drugega, kakor da občinski valjar poravnava cesto, da bomo zopet redno prihajali v službo...

— **Ribi trg.** Ob petkih običajni ribji trg je bil z ribami primerno založen. Cene ribam neizpremenjene. Večja množina rakov je bila poslana na trg iz notranjega Obrtni pri Starem trgu v ločki dolini. Bili so prav lepi eksemplari, a primeroma ne dragi, komad 4 do 5 Din. Ti raki slove daleč naokoli in so jih pošiljali pred vojno celo na Dunaj in drugam. Na trgu je danes izredno mnogo žabih krakov, cene varirajo med Din 0.50 do 1.25 po kakovosti in velikosti.

— **Napeljava novih telefonskih žic za interurban.** Ljubljanska poštna uprava najame nove bakrene žice za interurbanski telefonski promet. Žice so doslej vodile z glavne pošte po Knafljevi ulici do železniške proge, od koder so se razdelile na razne kraje proti Trstu, Dunaju, Zagrebu, Gorenu in Dolenjski. Sedaj je poštna uprava prenesla te žice čez streho Narodne tiskarne, Narodne banke v Šubičevu ulico in dalje. Napeljanih je 40 novih bakrenih žic. Ko bo ta napeljava gotova, bodo odstranili staro po Knafljevi ulici.

— **Poskušno kuhanje s plinom.** V sredo 18. t. m. se je vršilo dobro obiskano poskušno kuhanje s plinom v kuhinji gospodinske šole Mladike. To preizkušnjo plina za kuhanje je priredilo agilo »Kolo jugoslovenskih sester« pod vodstvom priznane strokovnjakinje g. Zemljanove in njenih asistentek. Tekom ene ure se je skuhalo na plinu: dušen riž na kostni juhi, kolerabice in krompirjev pirec; v plinski pečici se je na spek: angleški roastbeef, širrov štrukelj in keksi. Kuhana in pečena jedila so učenke gospodinske šole porazdelile med udeležence prireditve. Za vso kuho se je uporabilo 2 m³ plina, kateri stane 4 Din, in je po mnenju udeležencev cenejši, kakor pa premožova kurjava. Nato je g. Zemljanova v nazornem predavanju očrta praktičnost in uporabo plina za snažno in moderno gospodinjstvo.

— **Koncert s plesom se vrši v nedeljo dne 22. t. m. na Strelišču pod Rožnikom.** Začetek ob 3. uri. Vstopnina prosta. Vrši se ob vsakem vremenu. 436n

— **Ruska Matica.** V soboto 20. tm. se bo vršilo v balkonski dvorani univerze rusko predavanje univ. prof. Mihaila Jasinskoga o »Mednarodnem bizantizemskem kongresu in o udeležbi na nem ruskih učenjakov«. Začetek ob pol 20. uri. Vstop prost.

— **Akademiki.** V soboto ob 3. do pol 5. se vrši v zbornici univerze izredna skupščina Sveta slušateljev ljubljanske univerze radi izredno važnih stanovskih vprašanj. Navzočnost vseh akademikov nujno potreba. — S. S. L. U.

— **Novi hujskajoči letaki** so zadnje dni začeli deževati v Ljubljano. Prejemajo jih razni ljubljanski (meščani, odvetniki, trgovci, zdravniki itd.) v kurvertah iz vseh možnih evropskih mest: iz Nancyja. Budimpešte, Draždan in od drugod. Vse kaže, da je perfidna družba dobro razpredla svoje ureže, toda prav zaman.

— **T. K. »Skala«** obvešča svoje člane, da priredi na praznik v četrtek dne 26. maja skupni izlet iz Kranjske gore na Vojsko (1739 m) in po grebenih čez Srednji vrh v Martuljek. Odhod iz Ljubljane v sredo ob 18.55. Za prenočišče je preskrbljeno. Kdor izmed članov bi bil event. zadržan, mora svoj izostanek pred izletom pisмено javiti klubovnemu odboru, Selenburgova ulica 1/II. Za polovično vožnjo je zaproseno. V slučaju skrajno slabega vremena se izlet vrši v nedeljo dne 29. maja. Prijatelji kluba vabljeni. — Odbor. 438n

— **V soboto, 21. t. m., otvoritev kavar-niskega vrta v »Zvezdic«.** Dnevno prvovrstni koncert od 5. popoldne do 12. ponoči. Pri otvoritvi svira prvovrstni kavarški orkester od 5. do 8. ure, od 8. do 10. ure godba Jugoslov. železničarjev in od 10. do 12. ure zopet kavarški orkester. Se priporočata Fran in Roza Krapeš. 434-n

— **Redni letni občni zbor društva Skrb za mladino v Ljubljani** se vrši z običajnim dnevnim redom v petek 27. t. m. ob 8. uri v posebnem salonu gostilne Bončar na Sv. Petra cesti. — Odbor. 437n

— **Udruženje jugoslovenskih narodnih železničarjev in brodarjev,** oblastni odbor Ljubljana, vabi članstvo, da se udeleži IV. rednega občnega zbora, ki se vrši v nedeljo, dne 22. t. m. ob 8. v veliki dvorani Mestnega doma. Člani se izkažejo pri vstopu v dvorano s člansko izkaznico. — Oblastaj odbor UJNZB.

— **Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov,** sekcija Ljubljana vabi vse člane na sestanek, ki se bo vršil v petek, dne 20. maja ob 20. uri v družabnem lokalu na kongresnem trgu 1. Na dnevnemu redu bo razgovor o letošnji Glavni skupščini v Zagrebu.

Primorska letovišča in kopališča prazna

Draginja v italijanskih primorskih kopališčih. — Nadloge na potovanju. — Policijska mora in šikane.

Letovišča in kopališča sezona je že prišla, toda tu doli v naši blaženi »Julijki« Krajnci še praj nič ne vemo zanjo, ker smo, kar se tiče tujkega prometa, še v najhujši — zimi.

Lansko leto je bilo zaradi nemškega bojkota razmeroma precej slabše od prejšnjih let, ali vendar je bilo v tem času že precej tujcev; če ne drugače, pa vsaj v tranzitu. Letos pa jih ni in ni. Tržaški hoteli, ki so bili lani v maju polni, so letos prazni in hotelirji se zastoj vprašujejo, kam so izgini vsi tisti potniki, ki so jim druga leta ob tem času polnili hotelske in restavracijske prostore. Posebno se opaža, da ni potnikov iz najbližjega tržaškega zaledja, iz Jugoslavije, iz Slovenije, a ravno tako tudi ne iz Avstrije in Češkoslovaške oziroma da so silno, silno redki in se le minogrede ustavljajo v Trstu. »Kje so vsi tisti jugoslovanski, avstrijski in češkoslovaški trgovci, ki jih je bilo vse polno v Trstu?« vprašujejo tržaški hotelirji, a teh trgovcev ni. Ni trgovcev, ni izletnikov, ni letovisnikov: tujski promet je zaostal skoraj popolnoma.

Vzrok za ta, za primorsko tujko-prometno indusrijo in vobče narodno gospodarstvo gotovo zelo razveseljivi pojav, so pač različni in jih ni malo. Glavni vzrok tiče pač v tako imenovani »revalorizaciji« lire z vsemi njenimi neugodnimi posledicami. Lira je silno porasla napram ostalim valutam, ali nikakor ni v enaki meri porasla tudi njena kupna moč v domači deželi. Vlada se sicer prizadeva na vse mogoče načine, da bi bodisi z lepo ali z grdo znižala cene življenjskim potrebščinam, toda njeno prizadevanje ima samo delen, upatam celo samo navidezen uspeh, največkrat pa sploh nikakršnega. Naj navedem en sam primer.

Za tuja, ki prihaja od zunaj v deželo, so gotovo kar največjega pomena gostilniške cene. Te cene pa so niso od lani do letos izpremenile niti za eno stotinko lire. Hrana je letos po isti ceni, kakor je bila lani, pišca pa je skoraj še dražja, a hotelske cene so padle šele sedaj nekoliko, ker ni tujcev; če bi jih bilo, bi bile ostale tudi neizpremenjene. Toda kakšna je razlika v valuti med lani in letos. Lani si dobil ob tem času za 100 dinarjev 48 lir, letos jih dobiš samo 32; lani za 100 češkoslovaških kor 80 lir, letos 54; lani za 100 avstrijskih šilingov 57, letos samo 250 lir; lani za 100 madžarskih kor 3.90, letos 3.16 lire; lani za 1 nemško marko 6.80, letos 4.80 lire; lani za 1 švicarski frank 5.35, letos 3.50 lire; lani za 1 sterling 132, letos 89 lir; lani za 1 dolar 27, letos 18 lir. Razlika znaša okoli 33 odstotkov in se je torej za tuja življenje v Italiji podražilo tudi za toliko, pri čemer pa more že opaziti, da ga naravnost izmožgavajo.

Pojdite v gostilno in takoj boste opazili, da se zahteva od vas naravnost ogromen dobiček. Hlebeček kruha, ne belega, ker ga ni, temveč iz 85 odstotkov mleto moke, kateri se primešava še marsikaj, kar ni rastlo na polju, se v gostilnah reže na štiri kose, ki tehtajo 200 gramov. Hlebeček slane pri peku 50 stotink, a četrtina hlebečka v gostilni pa 30 stotink, celi hlebeček torej 1.20 lire, pri čemer dela gostilničar s 140 odstotki dobička. Škedenjske bige, četverkosne, stanejo 60 stotink, v gostilni pa ko so 30 stotink, torej cela 1.20 lire s 100 odstotki dobička.

Če zamenjate dinarje po 32, torej 3.15 dinarja za 1 liro, vas stane preprosto kosilec v navadni tržaški meščanski gostilni, torej ne v finejši restavraciji:

juha	L 1.—	Din 3.15
govedina s prikuho	> 4.50	> 14.20
kruh	> —30	> —95
četrtinka vina	> 1.20	> 3.80

skupaj	L 7.—	Din 22.10
postrežba 10 odstotkov	> —70	> 2.25

potrošek	L 7.70	Din 24.35
----------	--------	-----------

Če vzamete namesto govedine pečenko ali ribe s prikuho ali salato, se vam potrošek zviša na 11 do 12 lir, torej na 35 do 38 dinarjev, pri čemer pa je treba pripomniti, da greste s kosilcem, kakor je tu zahtevano, precej lažni od mize, ker so porcije za polovico manjše od ljubljanskih, zagrebških itd., in da ste pili namesto vina brozgo. Boljšega istrskega ali vipavškega vina ne dobite v kolikolišnjem lokalnem izpod L 5.20, teran je po L 7.60 do 8.—, a boljša italijanska vina niso dosti cenejša od terana. Pivo je po 4 do 4.40 lire liter. V boljšem lokalnu vas stane kosilo vsaj 15 lir, torej 47 dinarjev, ali imeli boste tudi samo juho, pečenko ali ribo (ne najfinjšo!) s prikuho ali salato, kruh, kosček sira ali močnat jedi ter četrtino piva ali vina. Vsa ta sadija vas stane 1 do 2 lir več. Saj so ribe v ribji tržnici drage kot žefran: kostelj (asial) do 10.80, bradač (barbon) do 20, jegulja do 14, lubin (branzin) do 36, zobatec (dental) do 24, kapelj (gnatto) do 8, ugatica (molo) do 12, podlana (sardana) do 28, romb do 18, sardela do 6.80, sarodon do 8.80, skuša (sombro) do 12, jezic (slogia) do 28, tun do 12 lir kilogram! Porcija sardel v gostilni (5 do 6 ribic) stane 4 lire!

Na ta način je torej predvsem valutna razlika in z njo zvezana draginja glavni vzrok, ki odvrača tuje. Ali temu vzroku se pridružujejo tudi še drugi, ki niso dosti manj važni. Tako n. pr. železniška vožnja, ki se je zaradi valutne razlike tudi podražila za 33 odstotkov, nudi tujcem, ki prebajajo čez mejo, vse drugo, samo ne ugodnosti. Preden stojijo pred kolodvorom v Trstu, imajo svojih pet do osem pregledov. Na obznanji postaji

je prvo vprašanje, odkod prihajaš, da ne prihajaš morda iz kakih okuženih krajev, to ne naj nekak zdravniški pregled. Potem pride policijski pregled, potem pregled potnega lista, nakar sledi carinski pregled in končno še pregled s strani fašistovske milice, ali ne nosiš s seboj prepovedanih listov. Pripomniti je treba, da se milica ves čas gnetje po vozovih z nabito puško na rami ali v rokah in izvršuje še prav poseben pregled vozniških listov, namreč ali se glase samo do onostranske, ali pa do italijanske obojne postaje. Potem, ko se začne vlak pomikati, pride šele izpredovnik ali kontrolor, ki ponovno pregleda vozne listke. Ko izstopiš iz vlaka v Trstu in hočeš oddati prtljago v shrambo, ti je tamošnji železniški uslužbenec ne sprejme, dokler je ne pregleda miličnik. Ko jo vzameš iz shrambe ali če greš naravnost iz vlaka v mesto, ti pregledajo prtljago mestni užitničarji.

Zgodilo se je te dni, da sta prišla z brzo-vlakom v Trst dva Nemca, ki sta popoldne hotela nadaljevati vožnjo. Ko sta hotela oddati prtljago v shrambo, je dotični železniški uslužbenec ni hotel sprejeti, češ da ni še pregledana, naj torej počakata. Ko nista došli razumela italijanski, nista vedela, čemu naj čakata, in sta se začela hudovati: »Wozu spattare?« Končno je prišel od neke miličnik in jima, vrteč z roko, začel kazati, naj odpreta prtljago. Pa je zarobantil eden njiju: »Verfluchter schwarzer Hund! Ali še ni miru? Sedmi pregled! Ne! Pojdavte!« Obrala sta koveče, ne da bi jih dala pregledati, in odšla. Zunaj sem še slišal, ko sta sedla v voz: »Zum Konsulat und dann mit dem ersten Zug zurück!« Seveda so jima pred izhodom tudi še mestni užitničarji prebrskali prtljago, kar ju je najbrž tako razjezilo, da sta se odločila za takojšnjo vrnitev z izleta v Italijo.

Tako je pač razumljivo, da tožijo hotelirji in gostilničarji, da ni tujcev in da so primorska letovišča in kopališča še tako rekoč popolnoma prazna, dočim se pa čuje ob vsaki priliki, da je jugoslovensko Primorje in vse tja doli do Dubrovnika in še dalje že vse polno tujcev. »Jugoslovenci nam bodo letos vzeli ves tujski promet!« se čuje vsepoved. In seveda je kriva potem Jugoslavija, da ni tujcev, ker se nihče ne upa povedati resnice, pravih vzrokov, zaradi katerih se tuji izogibajo tukašnjim krajev, ker bi se vsak tak izrek smatral za protizdraven, protifašistovski in imajo danes celo še stene ušesa ter ste lahko prepreženi, da ga ni javnega lokalca, zlasti če zahajajo vanj tuji, da ne bi bil pod stalnim policijskim nadzorom. Če vam ne sedi v njem policijski agent ali konfident, pa se suče okoli njega agent ali konfident fašistovske tajne policije, ker jim je pač vsak tujec sumljiv in vohajo v njem volana. In so prilike, ko se tako nadzorovanje tujcev postruje naravnost do neznoznosti, kot n. pr. prav sedaj, ko se bliža dan kraljevega prihoda v Trst. Listi so sicer dobili kar najstrožji malog, da ne smejo pisati o razsežnih varnostnih ukrepih, ali v zvezi temu se ve po vsem Primorju, da se te dni začeli izginjati ljudje, ki drugače nimajo prav nič zlega na sebi, samo da so protifašistovskega prepričanja. Zaporji bodo kmalu nabito polni. Razumljivo je, potem, da sedaj vsakega tuja, ki prihaja sem doli, presejejo na najtanjše sito in je po vseh javnih lokalih ljudi, ki z napetimi ušesi love pogovore ostalih gostov. In take prilike se ponavljajo pogostoma. Danes prihaja ta ali ona visoka glava, potem je zopet kak večji fašistovski sestanek, kak fašistovski praznik ali kak podobnega, in ob vseh takih prilikah je javna varnost menda tako zelo ogrožena, da je treba v njeno zaščito mobilizirati vse sil, ki jih premore varnostna oblast. Tujec, ki prihaja sem doli, da bi se za tečaj denar tu odpočil, razvedril, okrepil, pa naj prenaša to neznoznomo mogo!

V takih razmerah se pač res ni čuditi, da se tujski promet obrača drugam, in tudi ne more biti upanja, da bi se stvar obrnila na bolje, ko se te razmere ne le ne popoljšujejo, temveč vedno le še slabšajo.

★

Letovišča ob našem Jadranu medtem beležijo rekorden uspeh. Vsa kopališča in letovišča na Primorju so že zdaj polna gostov. Crikvenica ima letos dvakrat toliko posetnikov kakor lani ob tem času. Istotako so izredno dobro obiskani Novi, Baška, Rab

